

eITÉRítés

KOVÁCS ÉVA-SZABÓ BOGLÁRKA-SZIGETI KATA
BME TDK MŰVÉSZETI SZEKCIÓ
KÖZÉPÜLETTERVEZÉSI TANSZÉK „ISKOLA”
TÉMAVEZETŐ: FEJÉRDY PÉTER 2013

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS

- 1.1. Téma
- 1.2. Célok

2. ELŐZMÉNYEK

- 2.1. Előképek
- 2.2. Helyszín
 - 2.2.1. SZEG
 - 2.2.2. Aula

3. FOLYAMATOK

- 3.1. Installáció
- 3.2. Tervezés
- 3.3. Építés
- 3.4. Akció
- 3.5. Tervvizsgálat elemzése
- 3.6. Értékelés

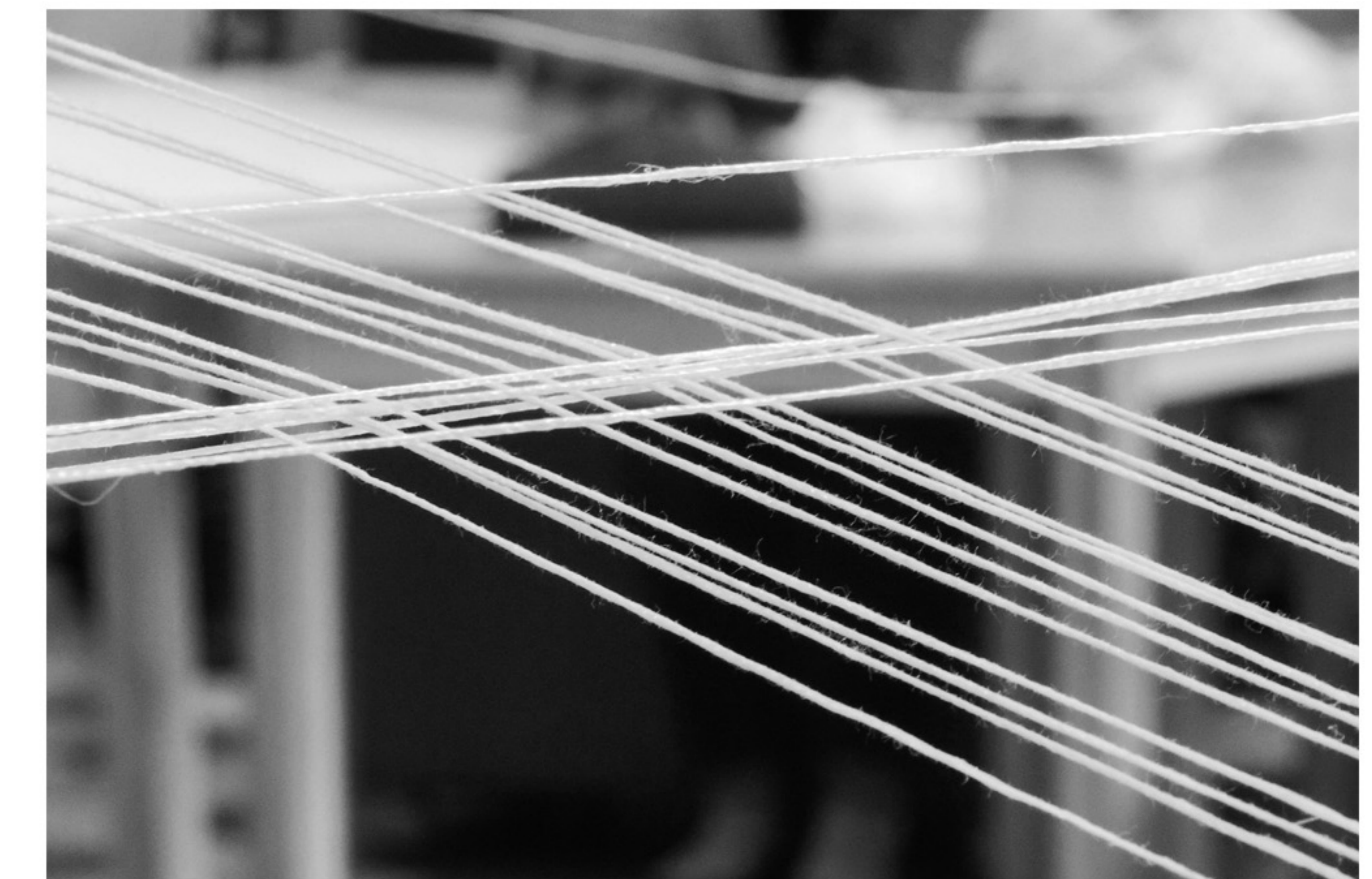
4. KONKLÚZIÓ

- 4.1. Összegzés
- 4.2. Jövőkép

BEVEZETÉS

Válhat-e a tér a hagyományos módszerek mellett kapcsolatteremtővé és egyben egy új oktatási eszközzé? Ha igen, akkor miként?
Szükség van-e egyáltalán a közösségi terek átalakítására?
Bármilyen építészeti téralkotási folyamatba bevonhatóak-e az iskola diákjai, tanárai, dolgozói?
Mi mint építészek hogyan hasznosíthatjuk a munkájukat?

A kutatási kérdéskör aktuális: az iskolákban lévő közösségi terek hasznosításának lehetőségeivel való kísérletezés. Ebbe az irányba a téma szabadsága illetve a tanulmány sokféle kimenetele irányított minket. A célcsoport 10-18 éves korú diákokból állt. Érdekes és újdonság volt már építészeti szemlélettel tekinteni ezekre az iskolai terekre. Több problémakör összekapcsolására tettünk kísérletet. Fontosnak tartottuk, hogy foglalkozzunk a vizuális kultúra fejlesztésével; a kapcsolatteremtő, oktató terek hatásaival és az ezzel szembeni igények felmérésével. Célunk volt egy adott iskola választott tere számára megfelelő hasznosítási terv létrehozása, kisebb beavatkozásokkal. A közös nyelv megteremtésére is törekedtünk a diákokkal és tanárokkal. Erre megfelelő eszköznek tekintettük a tér nyitva hagyását, az alkotói szabadság fenntartását.

ELŐZMÉNYEK-HÁTTÉR

A kutatási kérdéskör aktualitása miatt már mások is foglalkoztak ezzel a témával. Igyekeztünk körüljárni és megismerni hasonló tanulmányokat. Ezek lelkesítettek bennünket és próbáltuk felhasználni a tapasztalataikat. Kihívást jelentett számunkra, hogy egy olyan oldalról fogjuk meg a témát, amiben még tudunk újat mutatni.

Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium –Jelenlét az iskolaszekrényben

A tanulmány készítői egy használaton kívüli belső udvart szerettek volna új funkcióval ellátni. Ezt interaktív módon próbálták megvalósítani, kísérletet tettek a diákok bevonására. Ez időszakos foglalkozások, szakkörök formájában valósult meg.

Waldorf Iskola, Budapest – Aula térkísérlet

Az iskola pályázatot írt ki az aula fejlesztésére, melyre a diákoktól kezdve a nyugdíjasokig bárki beadhatta tervét. Ez a projekt is a kihasználatlan közösségi terek átalakítására tesz kísérletet.

Ez megerősített minket, hogy van igény a kapcsolatteremtő terek átfogalmazására.

HELYSZÍN

Kutatásunk megvalósításához szükségünk volt egy iskola együttműködésére. Magától értetődő volt, hogy először régi iskolánkat keressük fel. A közeli Szilágyi Erzsébet Gimnázium szívesen fogadott minket mint öregdiákokat.

Szilágyi Erzsébet Gimnázium

A Weichinger Károly által tervezett iskola az I. kerületben, a Budai Vár lábánál található. A BAUHAUS stílusú épület önmagában is hordoz építészeti értékeket, melyek még a laikusok számára is tisztán érthetőek.

Aula

Az iskola közösségi tereit megfigyelve az aulára esett a választásunk. Egy jól tervezett, jó adottságú, maximálisan kihasznált teret mutat. Már önmagában is alkalmas kapcsolatteremtésre. Jelenlegi állapotában viszont nem ezt a benyomást kelti, hiszen oda nem illő funkciók is helyet kapnak a térben. Egyszerre használják takarítószer- ill. használaton kívüli bútorok tárolására, talált tárgyak gyűjtésére és helyet kap a szelektív hulladékgyűjtő is.

Ugyanakkor az iskola fő csomópontja, egy aktív nyüzsgő tér, amely összeköti a főbb közlekedési tengelyeket. Kihasználtságán az utóbbi 2 évben sokat javított az odahelyezett színes, mobil asztalok és székek jelenléte. Az aula használata a nap különböző szakaszaiban eltérő: órák előtt és között gyülekező- és átjáróterként funkcionál, míg órák alatt "tanuló csoportok" foglalják el. Ezen kívül délutánonként zenés-táncos egyéni és csoportos foglalkozásoknak is helyet kínál.

TÉRKÍSÉRLET

Feladatunknak tűztük ki a meglévő közösségi térbe egy olyan installáció létrehozását, mely új funkcióval látja el az aulát. Célunk ezzel növelni kihasználtságát illetve aktivitását új helyzetbe hozni. Gondolatkísérleteinkben felmerült a tér alakításának több módja is. Hozzáadjunk? Elvegyünk? Átalakítsuk? Vagy újat alkossunk?

INSTALLÁCIÓ

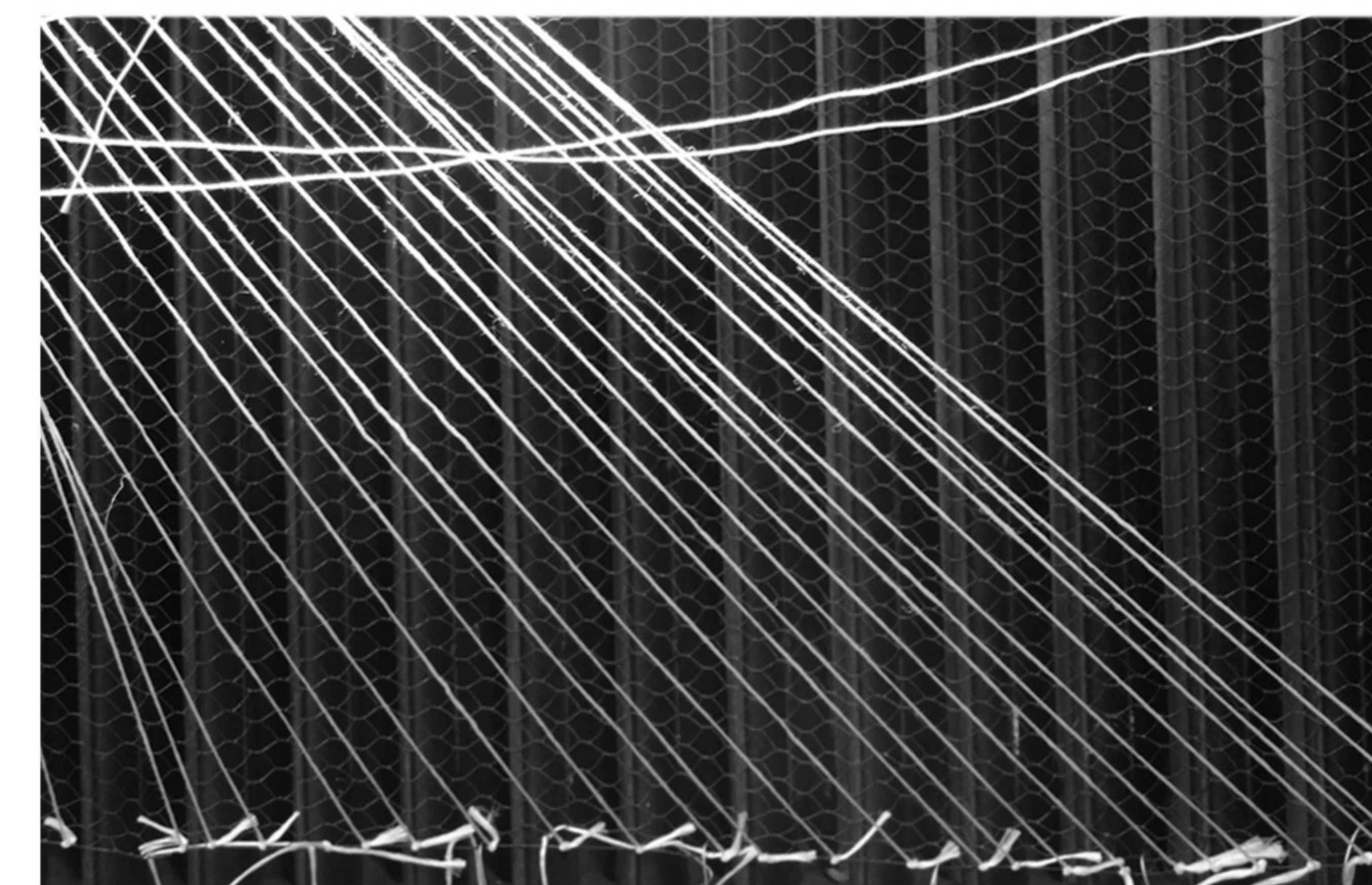
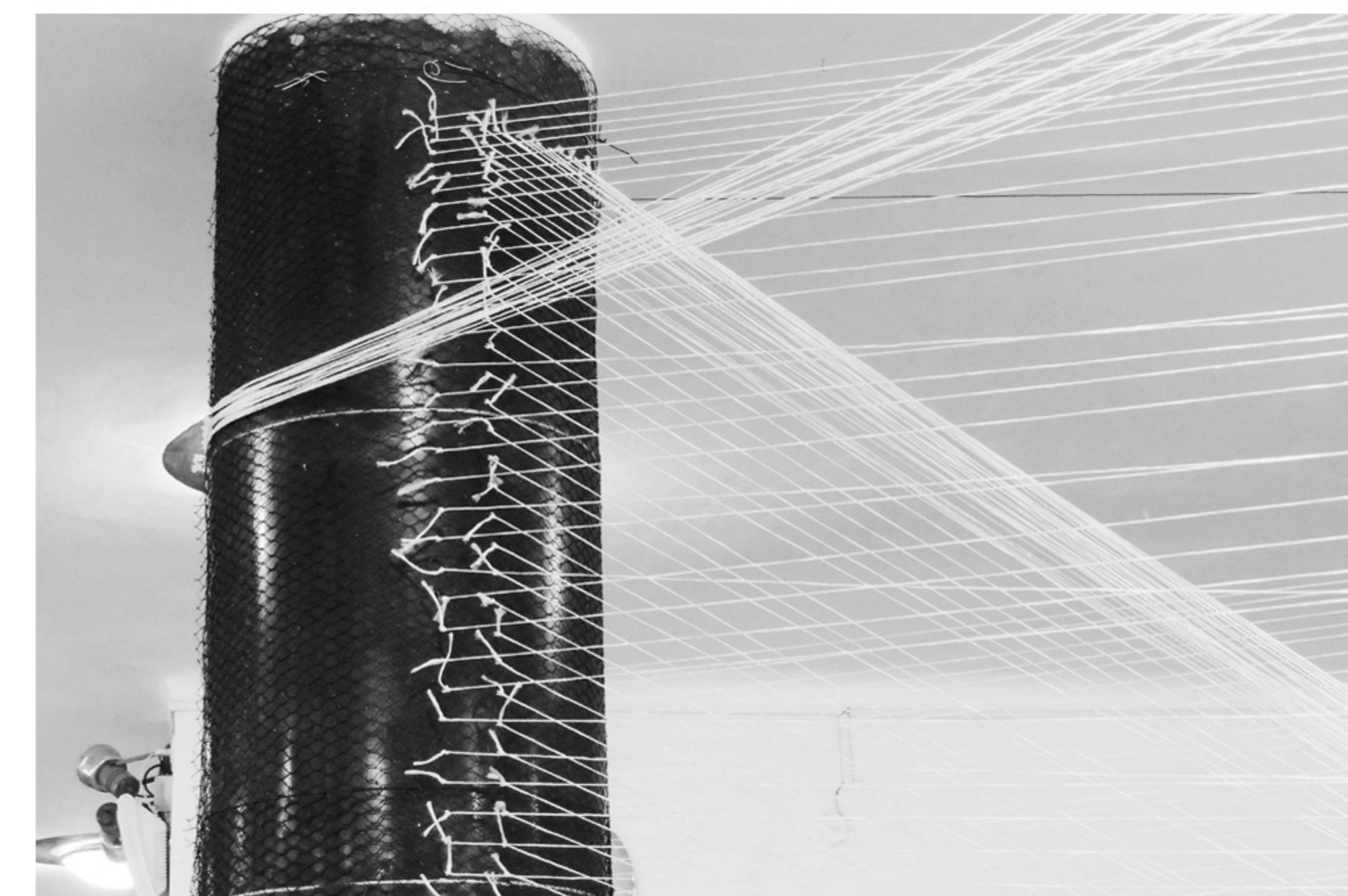
Az installáció megtervezése előtt pontokba szedtük a vele szembeni elvárásainkat illetve azokat az adottságokat, melyekkel mindenképp rendelkeznie kell.

Elvárások:

- legyen alkalmas a gyerekek képességének felmérésére, fejlesztésére: kreativitás, kapcsolatteremtő készség, önbizalom, szociális készség
- lehetőséget kell kínálnia a tanároknak mint opcionális oktatási eszköz
- adjon újfajta térélményt
- ellensúlyozza az aulában lévő látszólagos rendezetlenséget
- legyen bázishely a diákok számára

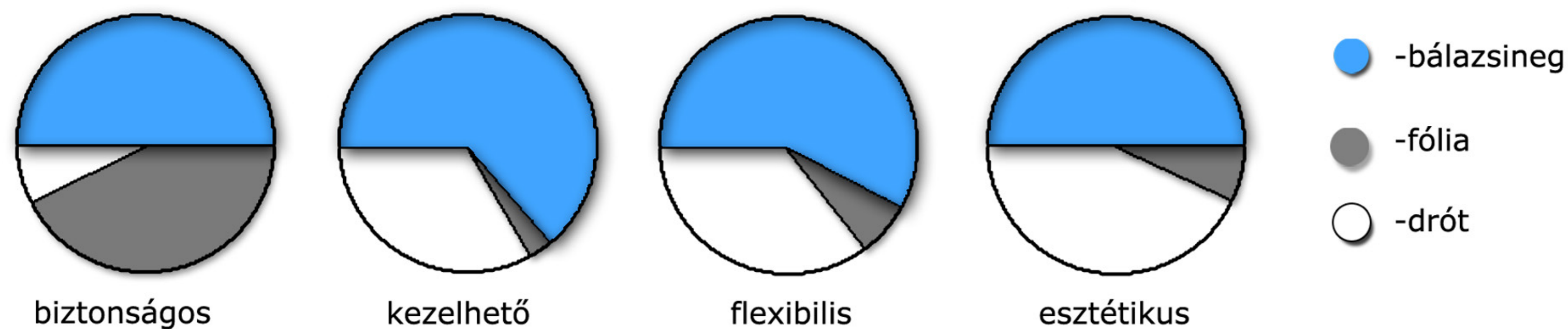
Adottságok:

- nagy léptékű, több diák tartózkodására is alkalmas
- alakítható, a diákok által formálható
- átlátható, könnyen megismerhető
- figyelemfelkeltő
- esztétikai értéket magába foglaló
- kreativitást ösztönző, inspiráló

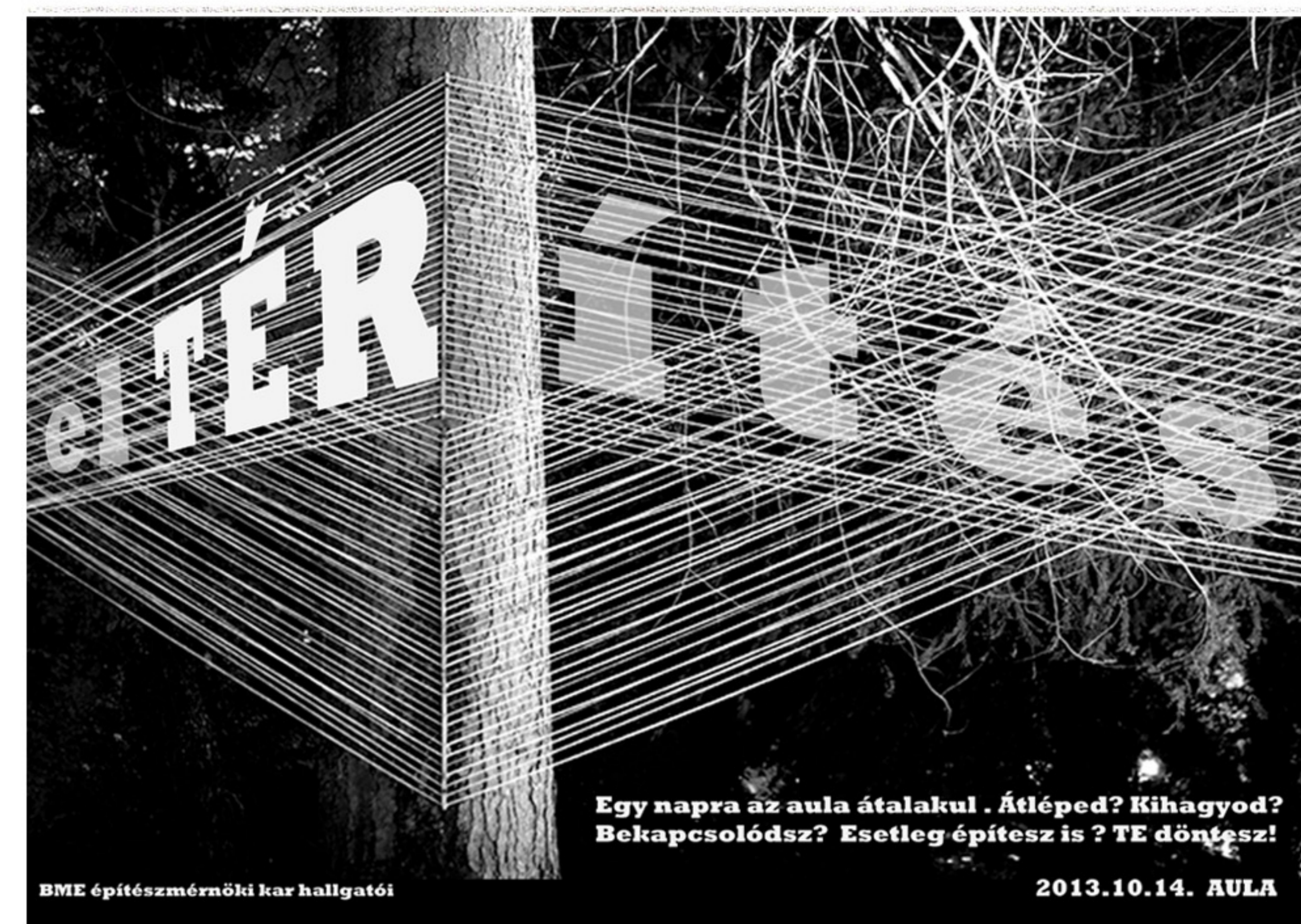
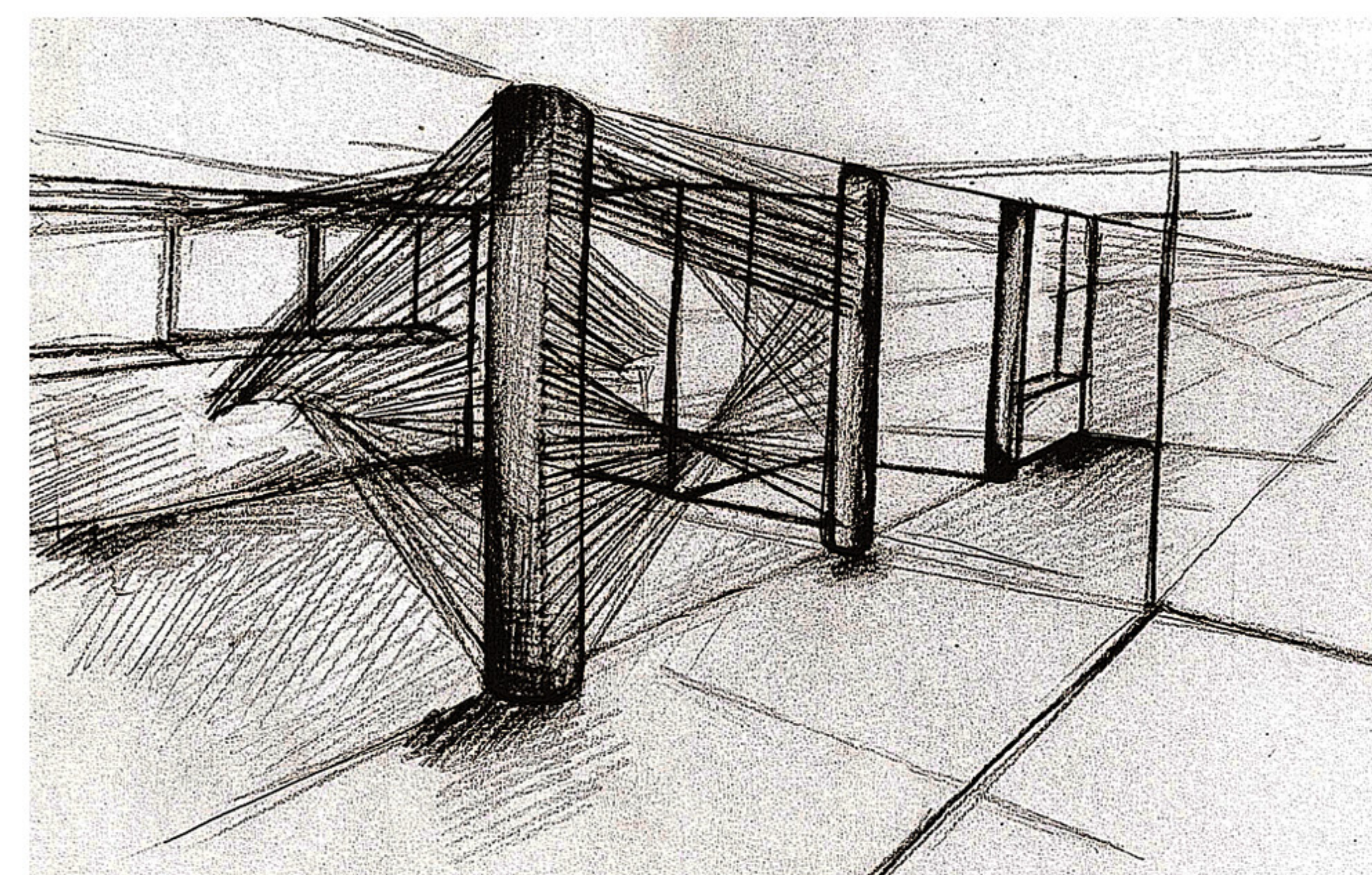
TERVEZÉS

A megfogalmazott elvárásainkat, elképzeléseinket az aula geometriájára kellett illesztenünk. A tervezési folyamatot nagymértékben befolyásolta a megfelelő anyag kiválasztása. A tér adottságait figyelembe véve megvizsgáltuk a lehetséges rögzítési módokat, a megvilágítást, a fő közlekedési területeket. Érdeklődésünk a léptékben kisebb anyagi minőségek felé irányult. Kíváncsiak voltunk, hogyan lehet ezekből is nagy, átfogó ugyanakkor átlátható teresedést létrehozni. Az ötletelés során olyan anyagok merültek fel, mint a raklap, faléc, fólia, lepedő, de választásunk végül a bálazsinegre esett. Ez az anyag teljesítette leginkább a korábban megfogalmazott elvárásainkat.

Figyelemfelhívás

Amint a pontos tervekkel, elgondolásokkal elkészültünk, minél hamarabb szeretnénk volna reklámozni a diákság körében. Erre a célra készítettük el plakátunkat, mellyel befoghatóbbá, feldolgozhatóbbá kívántuk tenni installációnkát. Egy héttel az akció előtt kihelyeztük az iskola főbb hirdető felületeire.

ÉPÍTÉS-KIVITELEZÉS

Az anyag és a technológia előre nehezen tervezhetőségéből fakadóan a felületek alakja és helye a térben a megvalósítás alatt vált véglegessé. Az építés pozitív élmény volt számunkra, mivel a vártnál gördülékenyebben, problémamentesen zajlott. Több csoporttársunk is segítette munkánkat. Nagymértékben szabályos geometriai felületek létrehozására törekedtünk, melyek többfajta használati módot nyújtanak a különböző korú diákok számára. Hagytunk szabad teret és végeket, ezzel is lehetőséget adva arra, hogy a térrel való kapcsolatukat és behatásukat vizsgáljuk.

Time laps videó részlet

AKCIÓ

7:30 – Első benyomások

„Nem tudom mi az, de nagyon jól néz ki!”
„Mi ez, valami pók járt itt?!”
„Jaj, de szép ez a valami, de mi is ez tulajdonképpen?!”
„Ez tök lazán néz ki!”

8:00 – Első felfedezők

Az első reakció általánosságban a tartózkodás volt, nem merték megközelíteni,használni a teret. Úgy kezelték, mint egy múzeumi kiállítási tárgyat. Amint valaki be mert menni, a többiek is követték.

8:10 – Kihelyezett fizika óra

Megjelentek az első valódi elTÉRítők. Ők voltak az első építők.

8:30 – Kreativitásmérő játékaink kihelyezése

8:30 - 14:00 – Megfigyelés

Eszközeink: video, fényképezőgép, ceruza, füzet, plakátok

14:00 – Installáció bontása

Paraméterek

- 11 óra
- 5 segítő
- 5kg bálazsineg
- 2kg drót
- 8m tyúkháló

TÉRVIZSGÁLAT ELEMZÉSE

Kreativitásmérő játékok

„Mi a te pöttyöd?” – Asszociációs feladat. A táblára rajzolt piros pöttyöktől kellett elvonatkoztatniuk és alá írni, hogy mire gondolnak. Szerették, hiszen azonnal értették a feladatot és nagyon sokan reagáltak. A feladat előnye volt, hogy csak egyszerű asszociációt mértünk fel és írásos formában kellett erre reagálniuk.

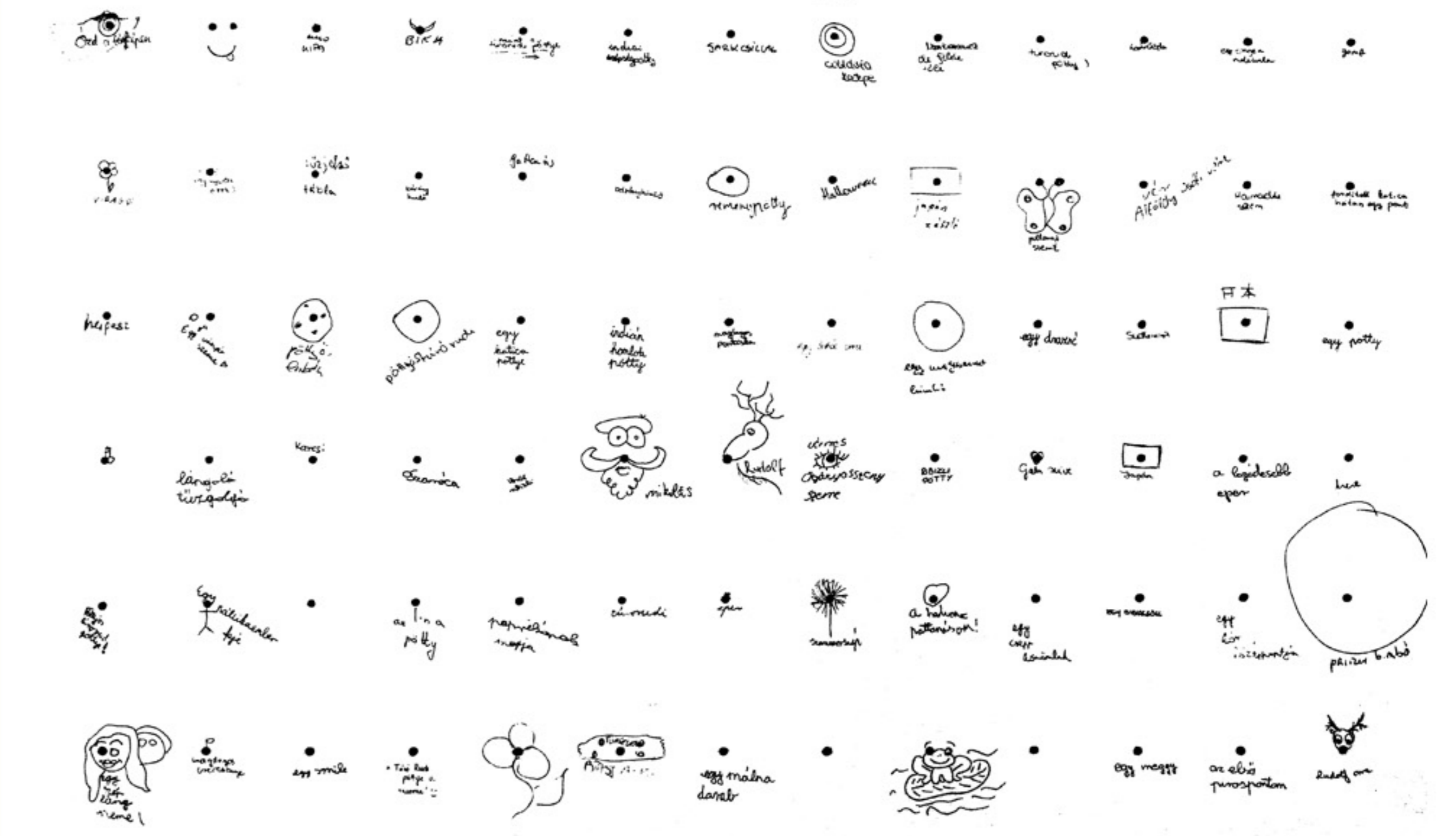
„Folytasd...” - Asszociációs feladat. Felrajzolt színes rombuszokba kellett rajzolniuk. Kevésbé volt közkedvelt. Általános vélemény, hogy a gyerekek bizonytalanabbak rajzban, mint írásban.

„Mit látsz benne?” – Asszociációs feladat. A piros pöttyök sikere után a táblára kék háromszögeket rajzoltunk. Hasonlóan ez is népszerű volt. Még gyorsabban betelt, mivel a diákok rutinosabbak voltak, könnyebben vonatkoztattak el a síkidomoktól, bátrabban is kommentáltak.

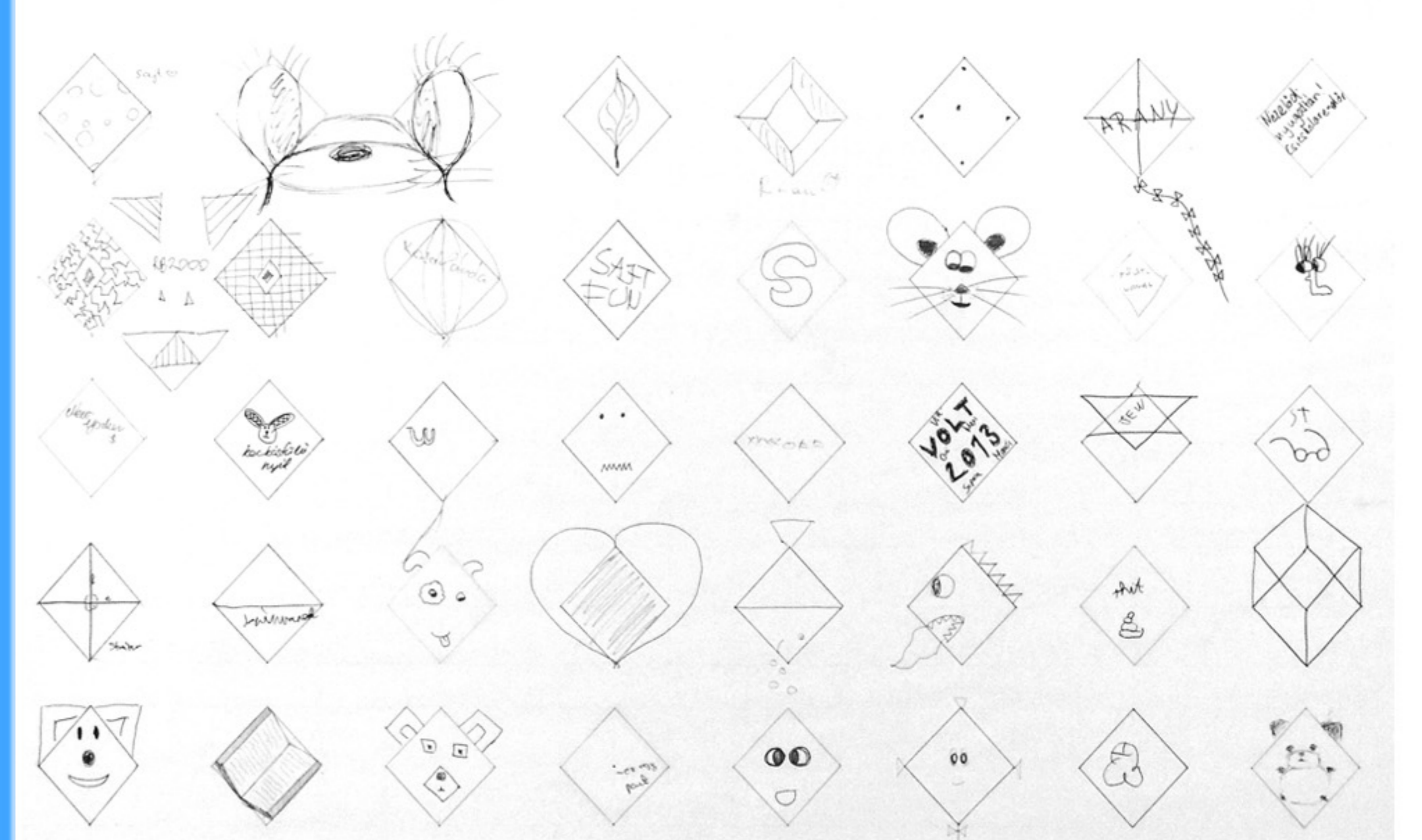
Összkép

A már leírt ötletek befolyásolták a későbbieket, fokozva ezzel egymás kreativitását. Az is biztatóan hatott rájuk, ha többen álltak a tábla előtt. Megbeszéltek, ki mit írt, sőt szünetről szünetre felülbírálták az újabb kommentelőket. Volt, aki belelátta abba a bizonyos piros pöttybe a japán zászlót, Rudolf rénszarvas orrát, az első piros pontját. Ugyanakkor többen csak a feltűnés miatt fogalmazták meg saját gondolataikat. A háromszöges feladatba már konkrét szövegrészletek is bekerültek, de itt is voltak nagyon értékes, kreatív megoldások. A diákok rajzban való megnyilvánulása lehangolóan hatott. Rajzos asszociációs feladatunkat kevésbé érintették, csak páran voltak, akik egyáltalán kommentáltak.

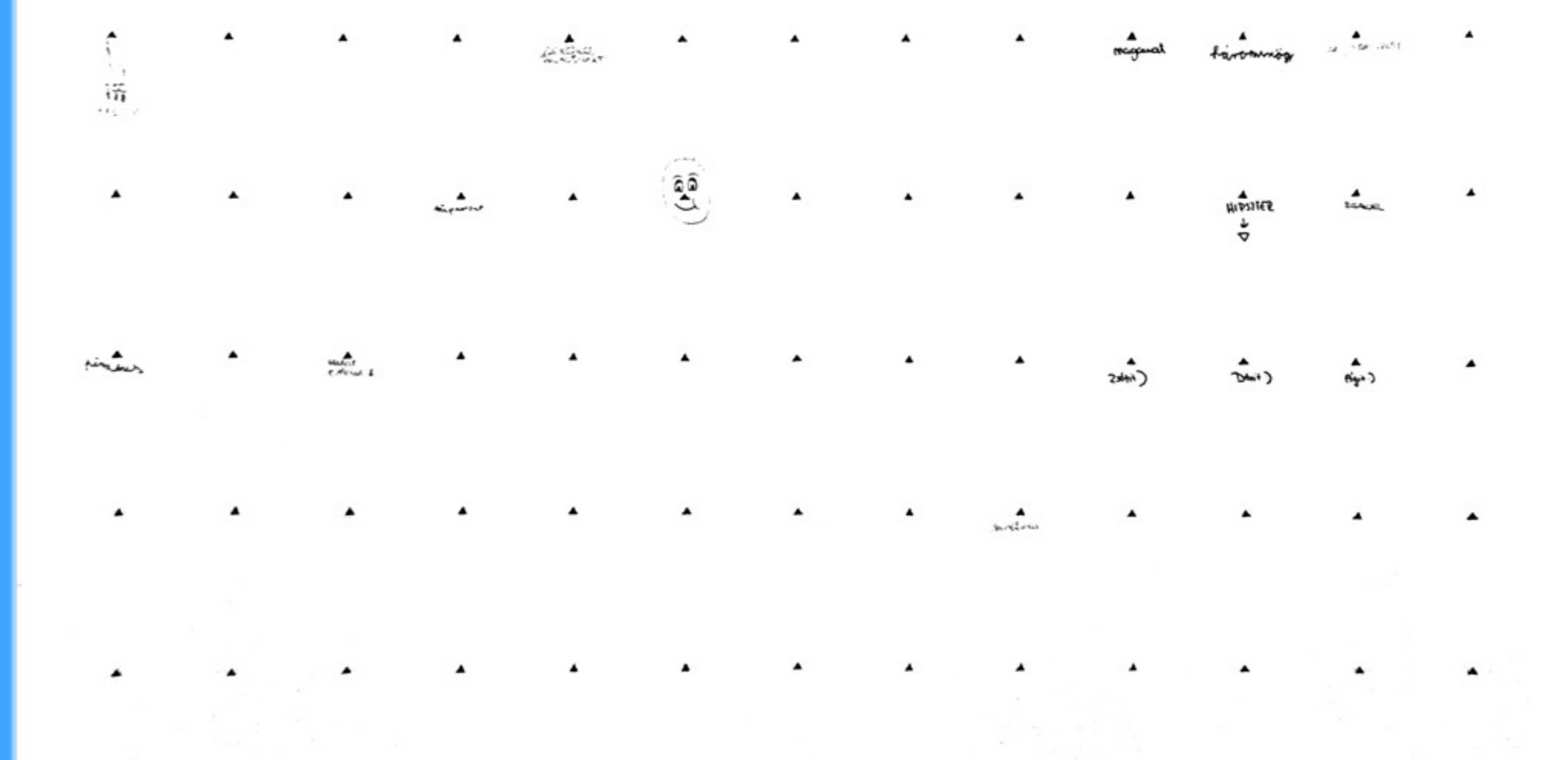
MI A TE PÖTTYÖD?

FOLYTASD...

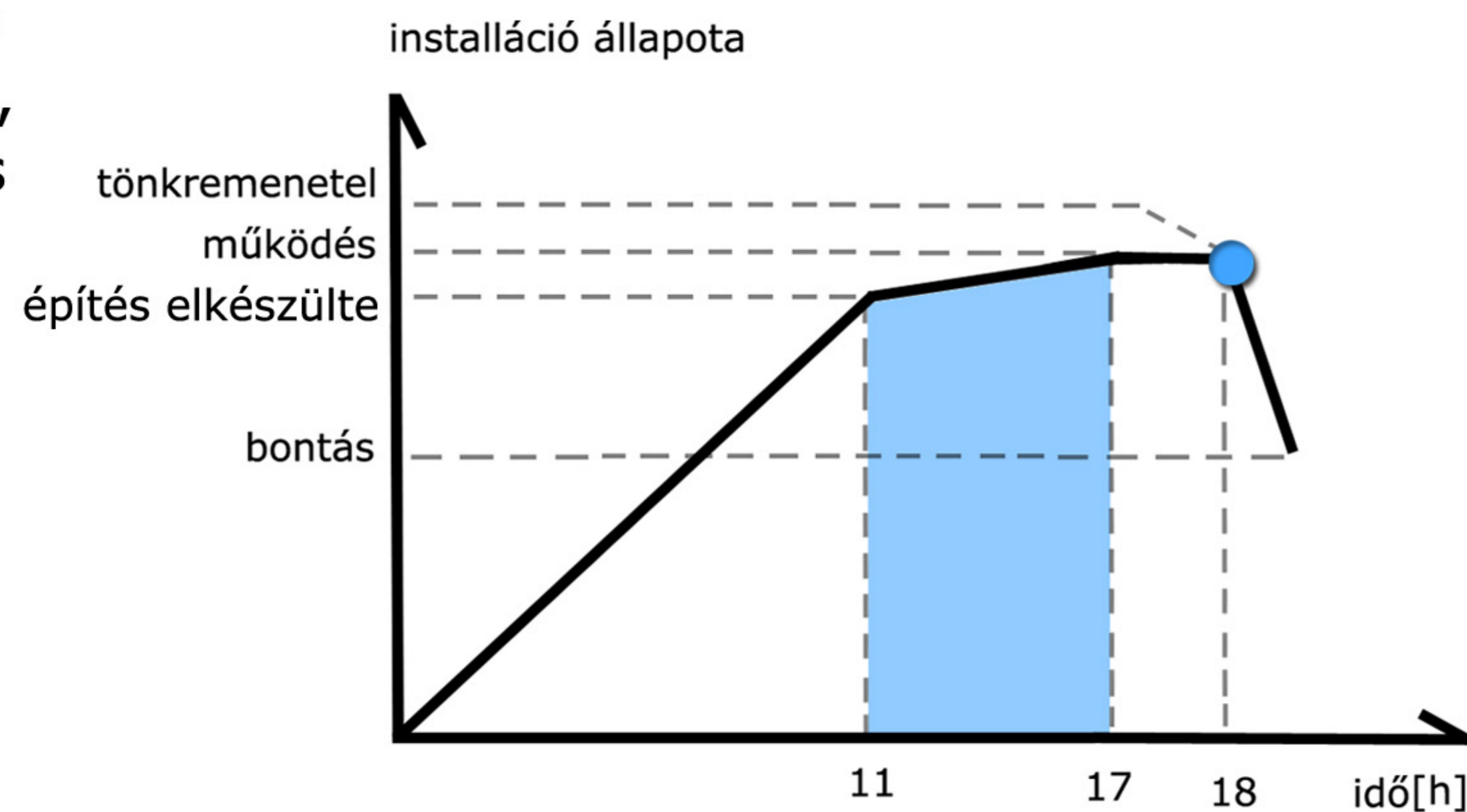

MIT LÁTSZ BELE?

VIZSGÁLAT MEGFIGYELÉSSSEL

- kiállítási tárgyként kezelték, nézték, kérdeztek
- bementek, beszélgettek, megfigyeltek
- úgy használták, mint a régi teret
- hozzáépítettek új tér bevonása nélkül – időbe telt, mire rájöttek, hogy együtt is dolgozhatnak
- új teresedéseket hoztak létre, már meglévő rögzítési pontokon kívül új felületeket is bevontak: padok, kilincs, faliújság, asztalláb
- voltak, akik a már meglévő madzagokat kötötték össze, ezzel új elem bevonása nélkül formálták a teret
- jellemzően koncepció nélkül alkottak, de akadtak kivételek is
- voltak visszatérő diákok, akik szünetről szünetre továbbépítették megkezdett munkájukat
- sokan próbálkoztak a tornaterembe vezető út elzárásával, a tanárok kérése ellenére újra és újra ilyen irányba teresítettek
- megfigyeltük, hogy a számukra szabadon hagyott madzagvégek minden szünetben elfogytak, maximálisan kihasználták az építési lehetőségeiket
- voltak, akik kikérték társuk véleményét mielőtt tovább kötöztek volna
- érdekes, hogy sokan semmit nem kérdeztek a térről és annak használati módjáról, néhányan viszont részletes útmutatást kértek tőlünk
- akadtak olyanok is akik mint megfigyelők tértek vissza szünetről szünetre de nem avatkoztak közbe az építés folyamatába

ÉRTÉKELÉS

Hogyan működik mint kapcsolatteremtő tér?

Az aula kapcsolatteremtő funkciójából nem vettünk el. Ezt bizonyítja, hogy a teret hasonló módon használták gyülekezésre, tanulásra, beszélgetésre mint az installáció kihelyezése előtt.

- együtt dolgoztak
- együtt fedezték fel
- hívták egymást
- kérdeztek egymástól, tőlünk, tanároktól
- megbeszéltek a térélményt egymással
- a térbe visszahelyezett asztalokat és székeket ugyanúgy használták

Hogyan működik mint képességfejlesztő tér?

Példát mutattunk nekik, hogyan használhatják kreatívan az aulát. Az új térélmény ösztönzően hatott rájuk. Kreatív játékot nyújtottunk nekik.

- gondolkodtak
- felfedeztek, megismertek
- építettek
- másztak, bújtak, átléptek, ugrottak
- egyénileg illetve csapatban dolgoztak
- újraértelmeztek

Hogyan viszonyultak hozzá a tanárok?

A tanárok viszonyulása a térhez eltérő volt annak függvényében, hogy milyen tárgyat oktatnak.

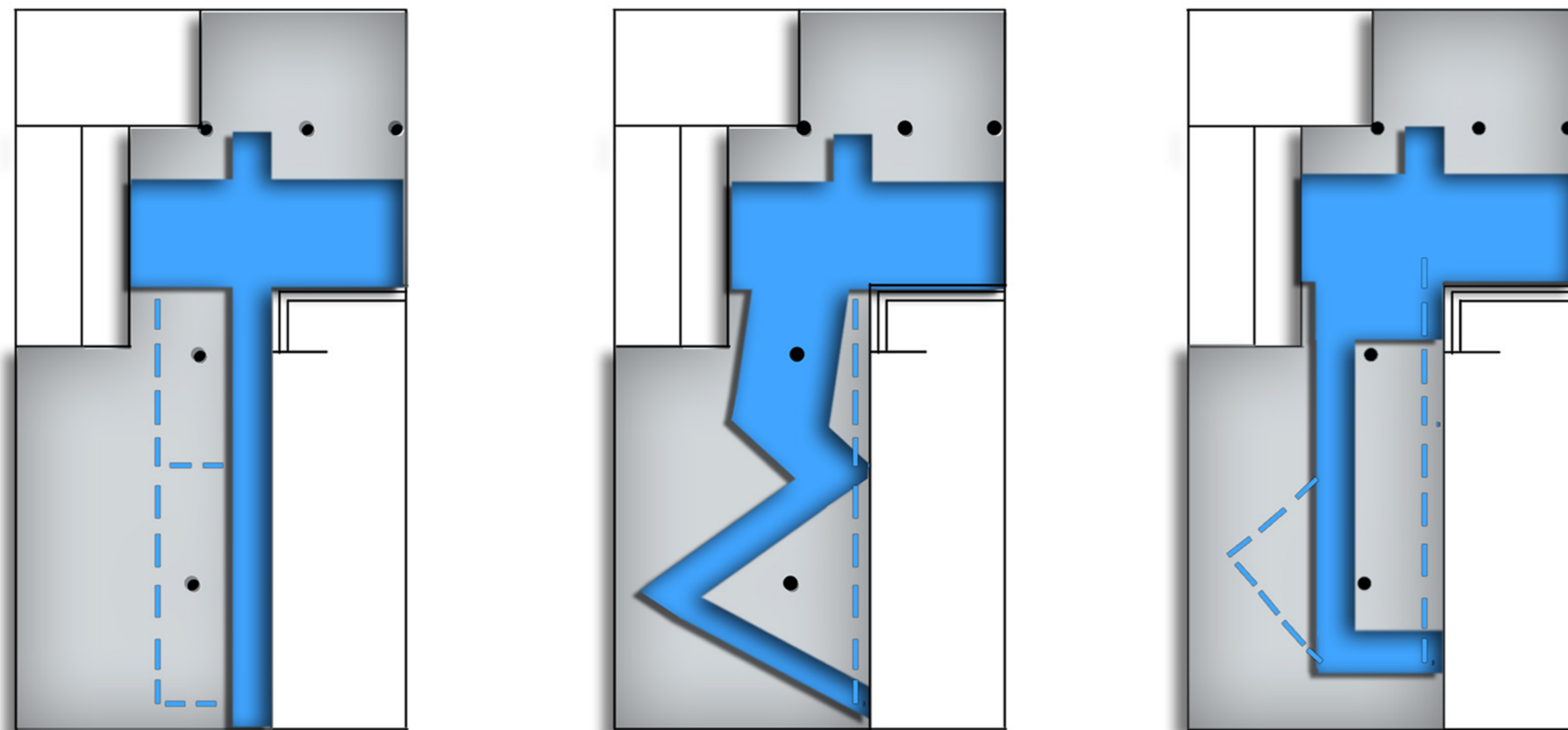
- irodalom tanárnő: díszletnek nézte
- testnevelés tanár: megpróbált egy labdát elhelyezni a térben
- fizikatanár: kísérletként tekintett az akciónkra, több osztályt leküldött az órájáról és felmérte véleményüket az installációról

KONKLÚZIÓ

Kísérletünk beigazolta, hogy ilyen egyszerű eszközökkel ilyen rövid idő alatt is létre lehet hozni egy olyan térélményt, mely megmozgatja a tanárok és a diákok mindennapi életritmusát. Képes egy ilyen installáció előhozni a diákokban rejlő kreativitást és szociális készségüket fejleszteni. Eltérő hatást gyakorol különböző korú és beállítottságú gyerekekre. A fiatalabbaknál jobbra a játékosság dominált, míg a nagyobbak tudatosabban éltek a kreativitásukkal. A tér átalakítására, időnkénti megújítására igenis van igény. Ezt bizonyítja a diákok nagyfokú kíváncsisága és lelkesedése az installáció iránt. Például megkérdezték, hogy miért bontjuk le ilyen hamar illetve mikor várható legközelebb ilyen térkísérlet.

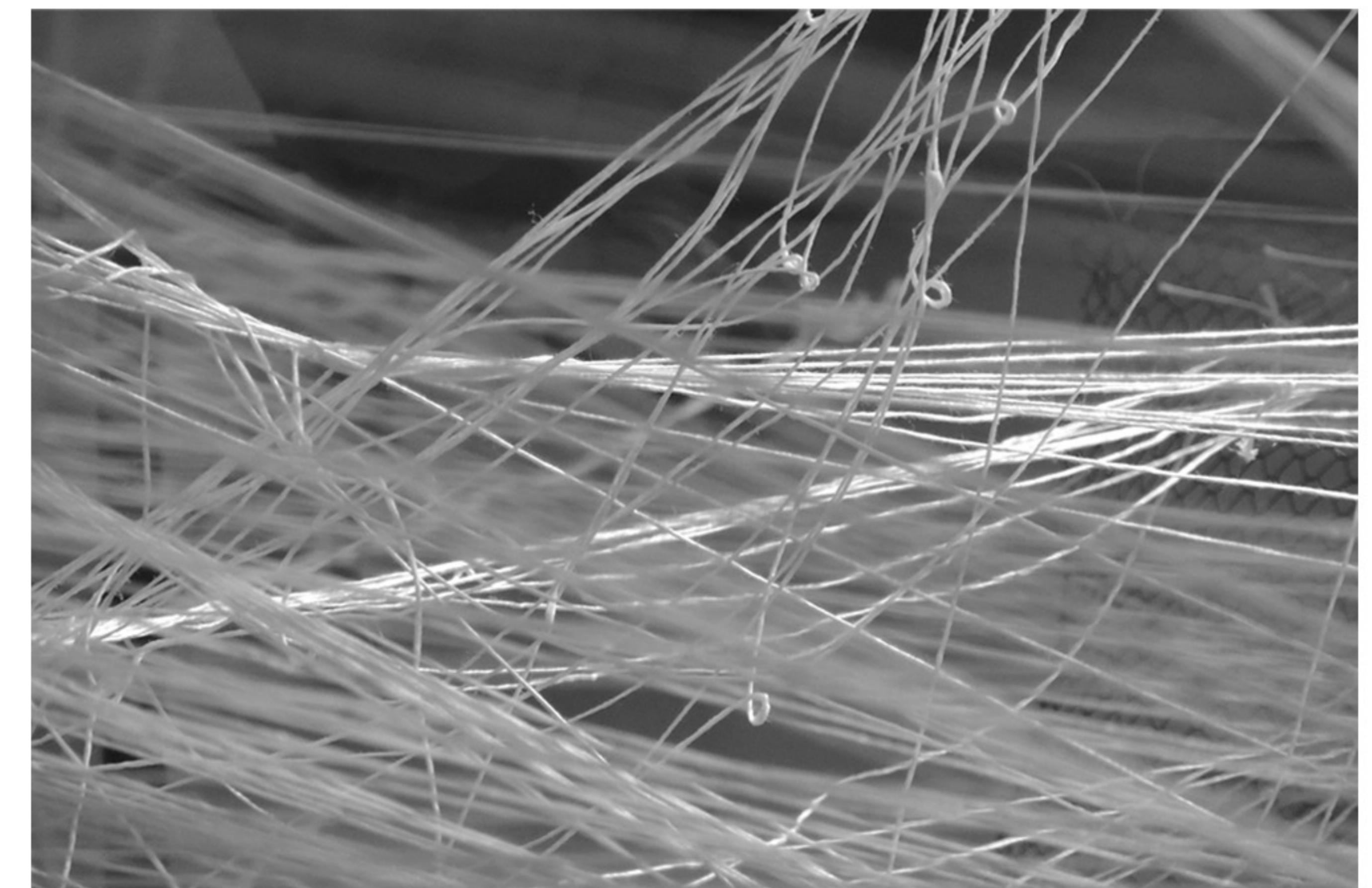
Arra következtettünk, hogy fontos lenne, ha az építészek a tervezés előtt egyeztetnének a célközönséggel – jelen esetben a diákokkal illetve tanárokkal. Ideális lenne egy közös nyelv kialakítása még a tervezés folyamán. Ennek eszköze lehet akár egy installáció is.

installáció előtt

installációval

módosított
installációval

Mi mivel lettünk többek?

- léptékváltás: eddig nem volt lehetőségünk 1:1-es tér kialakítására
- közös nyelv gyakorlása
- diákokkal való együttműködés
- építészeti cél megfogalmazása laikusok számára is érthető megfogalmazása
- kaland
- nem tudtuk a végkifejletet, bármilyen lehetséges megoldást elképzelhetőnek tartottunk

HOGYAN FOLYTATNÁNK?

Ha ez nem egy egyszeri kísérlet lenne, hanem egy folyamat része, (mint szakkör, tanóra, vagy időszakos kísérlet) akár a vizuális kultúra oktatás egy módja is lehetne. Mindenképp szeretnénk, hogy a mai oktatási rendszerben kevésbé jelentős gyakorlati tanulási módszer erőre kapjon.

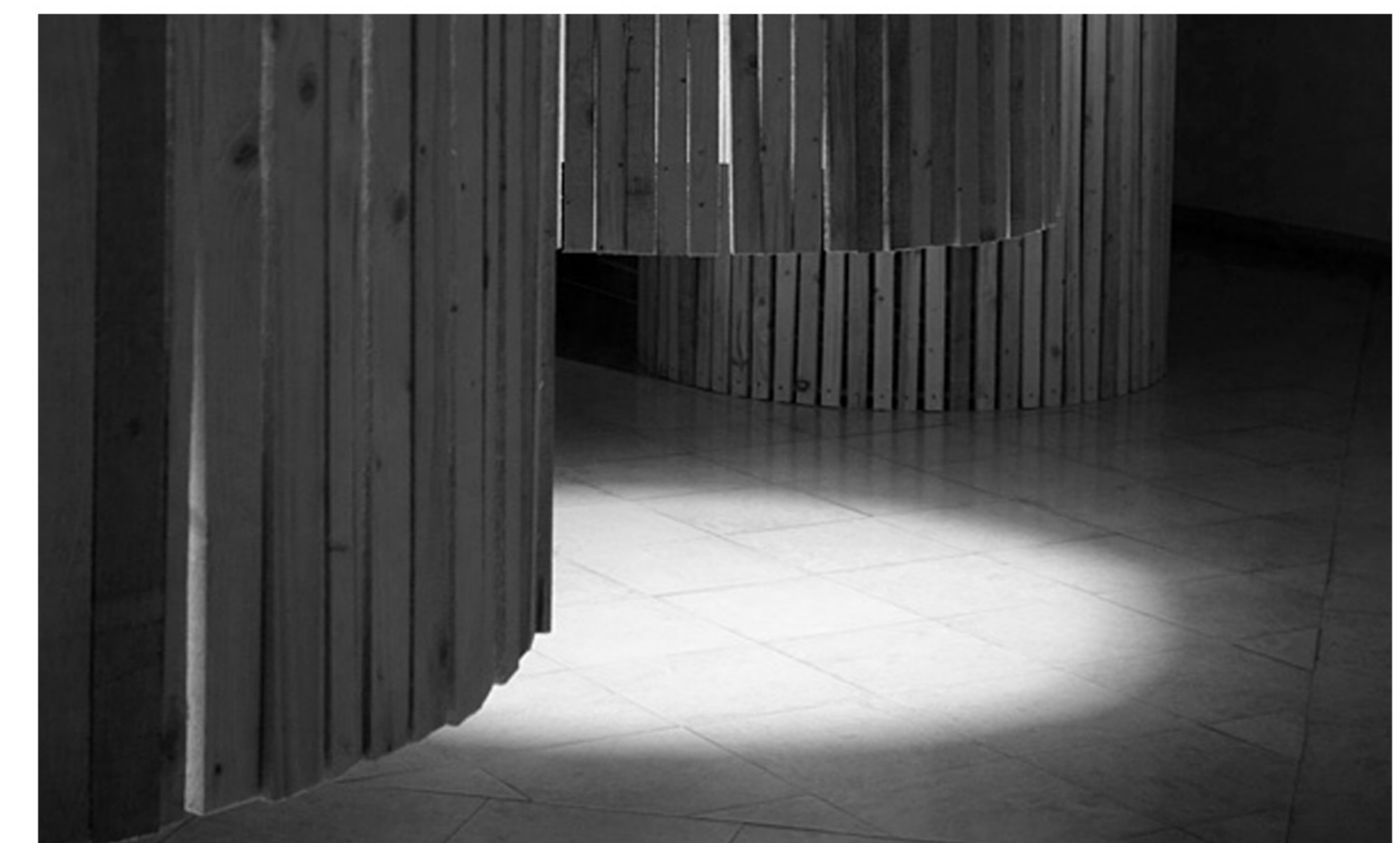
További ötletek:

Ha lehetőségünk lenne további terekben vizsgáldni időszakos kísérlet keretein belül, akkor az alábbi ötletekkel játszanánk:

- léptékváltás
- fény-árnyék
- térsűrűség

Hosszú távú hatása a gyerekek fejlődésére

Huzamosabb idejű vizsgáldás hatására a már meglévő készségtárgyakra is nagyobb hangsúly kerülhetne. A feladat gyakorlatiasságából fakadóan később is biztosabbak lehetnek a gyakorlati síkon. Bármiféle ilyen feladathoz később határozottabb elképzelésekkel, álláspontokkal kezdhetnek neki. Problémamegoldó képességük ilyen behatások után vélhetően javulhatna. Az általunk sugallt közös munka remélhetőleg később is előtérbe kerül hasonló projektek kapcsán. A bátortalanabbak is bevonásra kerülhetnének a többiek által, egymást erősíthetnék.

IRODALOMJEGYZÉK

1. PRAKASH NAIR-RANDALL FIELDING-JEFFERY LACKNEY: The language of School Design (Design Pattern for 21st Century Schools)
2. DLA beszámoló - SZIG udvar
3. Réti Mónika: Kívül-belül jó iskola
4. Iskolák bezárt udvarai Budapesten
5. TA beszámoló - Jelenlét az iskolaszekrényben
6. Waldorf iskola - aula projekt